

การใช้สื่อดิจิทัลในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษา THE USE OF DIGITAL MEDIA IN DEVELOPING READING SKILLS OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS

พระใบฎีกา ธเนศวร ชีรธมโม (ทองเชียง)¹, พระพรหมพิริยะ ถาวโร (มัลลัรักษ์)²

และ อิสรพงษ์ ไกรสินธุ์^{3,*}

Phrabidida Thanason Teerathammo (ThongCheng)¹, Phra Phompiriya Thavarro (Malairak)²

and Isarapong Kraisin^{3,*}

(Received: July 4, 2025; Revised: August 5, 2025; Accepted: August 14, 2025)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา นับเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี สื่อดิจิทัลมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมทักษะการอ่านทั้งในด้าน ความเข้าใจ การวิเคราะห์ และการจดจำข้อมูล ผ่านรูปแบบสื่อที่หลากหลาย เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีเสียงประกอบ วิดีโอและแอปพลิเคชันฝึกอ่านเชิงโต้ตอบ ซึ่งสามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสำคัญของการใช้สื่อดิจิทัล คือ ช่วยเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้แบบเดิมที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง ไปสู่การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมสนุกและเกิดแรงจูงใจในการอ่านด้วยตนเอง โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาการอ่าน หรือไม่สนใจการอ่านจากหนังสือทั่วไป ประโยชน์ของการใช้สื่อดิจิทัล ได้แก่ การพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ จากการอ่านออกเสียงได้ชัดเจน เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้นจากภาพและเสียงประกอบ อีกทั้งยังช่วยให้เด็กเรียนรู้สนุก ไม่เบื่อหน่ายในการเรียนวิชาภาษาไทย และส่งผลต่อทัศนคติที่ดีต่อการอ่านในระยะยาว แนวทางการนำไปใช้ผู้สอนควรคัดเลือกสื่อดิจิทัลที่เหมาะสมกับช่วงวัย มีเนื้อหาที่ถูกต้องและปลอดภัย โดยสามารถบูรณาการเข้ากับแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น การใช้สื่อวิดีโอเปิดบทเรียนเพื่อดึงดูดความสนใจ การใช้แอปพลิเคชันฝึกอ่านร่วมกับกิจกรรมในชั้นเรียน และการเรียนรู้แบบรายบุคคลผ่านเป็นแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ที่นักเรียนสามารถเลือกใช้งานตามจังหวะการเรียนรู้ของตนเอง สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง และจัดให้มีอุปกรณ์ดิจิทัลที่เพียงพอ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในยุคใหม่

¹ หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

² Doctor of Education Program in Teaching Social Studies, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

³ วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

² Phutthasothon Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

³ วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

³ Buriram Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

* Corresponding author. E-mail: kraisin1986@gmail.com

คำสำคัญ: การใช้สื่อดิจิทัล, การพัฒนา, ทักษะการอ่าน, นักเรียนประถมศึกษา

Abstract

The purpose of this article was to present the approaches for enhancing reading skills among primary school students in response to ongoing technological advancements. Digital media played a pivotal role in developing students' abilities in comprehension, critical thinking, and memory retention through multimedia formats such as E - Books with audio, instructional videos, and interactive reading applications. These tools were allowed for personalized learning and address individual differences among learners. The integration of digital resources not only shifted the learning model from teacher-centered to student-centered but also fostered learners' motivation and engagement, especially among students who are struggling or disinterested in traditional reading. Effective implementation involved selecting age - appropriate and safe digital materials, integrating them into instructional plans, and ensuring equitable access to digital tools. Educational institutions had to support teachers through continuous training and provide sufficient infrastructure to optimize learning in the digital era.

Keywords: Digital Media Utilization, Development, Reading Skills, Primary School Students

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยของการพัฒนาทักษะพื้นฐาน เช่น การอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ ทักษะการอ่านนับเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระวิชา หากนักเรียนมีทักษะการอ่านที่ดี จะสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ และพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทักษะการอ่านไม่ใช่เพียงการถอดรหัสตัวอักษรเท่านั้น แต่ยังหมายถึงรวมถึงความสามารถในการตีความ วิเคราะห์ และประเมินเนื้อหาที่อ่านด้วย ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นในโลกยุคใหม่ที่ข้อมูลข่าวสารมีจำนวนมากและหลากหลายช่องทาง เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยแห่งการพัฒนาทักษะพื้นฐานเช่น การอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ ทักษะการอ่านนับเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระ หากนักเรียนมีทักษะการอ่านที่ดี จะสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การอ่านไม่ใช่เพียงการถอดรหัสตัวอักษรเท่านั้น แต่รวมถึงการตีความ วิเคราะห์ และประเมินเนื้อหาที่อ่านด้วย ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นในโลกยุคใหม่ที่ข้อมูลมีจำนวนมากและกระจัดกระจาย

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ปัจจุบันสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนจำนวนไม่น้อยยังมีปัญหาเกี่ยวกับการอ่าน เช่น อ่านไม่ออก อ่านไม่คล่อง อ่านไม่เข้าใจความหมายของเนื้อหา และขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์จากสิ่งที่อ่าน สาเหตุสำคัญหนึ่งคือ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนบางส่วนยังคงใช้วิธีการแบบเดิมขาดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของเด็กยุคดิจิทัลการนำสื่อดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อาจเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

สื่อดิจิทัลที่ออกแบบมาอย่างเหมาะสมสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และเอื้อให้เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีภาพเคลื่อนไหว เสียงประกอบ หรือแบบฝึกหัดออนไลน์ที่มีระบบป้อนกลับอัตโนมัติ ล้วนเป็นเครื่องมือที่ช่วยเสริมประสบการณ์การอ่านให้มีความสนุกสนานและน่าติดตามยิ่งขึ้น (วัชร ช่างบุญเรือง, 2567)

ลักษณะของสื่อดิจิทัลที่เหมาะสมกับระดับประถมศึกษา

การเลือกใช้สื่อดิจิทัลสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาควรพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบ การนำเสนอ และความเหมาะสมกับพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและอารมณ์ของผู้เรียนในช่วงวัยดังกล่าว โดยสื่อที่เหมาะสมควรมีลักษณะเป็นมิตรกับเด็ก มีสีสันสดใส ภาพเคลื่อนไหว เสียงประกอบที่ชัดเจน และมีการโต้ตอบ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน ได้ศึกษาตามความถนัดและสามารถแยกประเภทหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ มีเสียงอ่านและภาพประกอบ ซึ่งช่วยกระตุ้นความสนใจและการจดจำแอปพลิเคชันฝึกอ่าน เช่น แอปพลิเคชันฝึกอ่านคำพื้นฐาน เกมจับคู่คำศัพท์ หรือแอปตอบคำถามแบบเลือกตอบวิดีโอและสื่อ มัลติมีเดียแบบมีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งประกอบด้วยเรื่องราว เสียงพูดประกอบภาพและคำอธิบาย ทำให้ผู้เรียน เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้นโดยในแต่ละประเภทจะมีการเลือกใช้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแบ่งได้ สามประเภทคือ

1. การเลือกใช้สื่อดิจิทัลในระดับประถมศึกษาควรคำนึงถึงพัฒนาการทั้งด้านสติปัญญา ภาษา และอารมณ์ของผู้เรียน โดยลักษณะที่เหมาะสมของสื่อควรมีความน่าสนใจ สีสันสดใส ภาพเคลื่อนไหวที่เหมาะสมกับวัย เสียงบรรยายที่ชัดเจน และมีความสามารถในการโต้ตอบกับผู้เรียน เพื่อ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม สื่อดิจิทัลประเภทแรกที่น่าสนใจคือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E - book) ซึ่งมักมาพร้อมเสียงอ่านแบบเน้นจังหวะ สะกดคำ และภาพประกอบที่ช่วยเสริมจินตนาการและการ เชื่อมโยงความเข้าใจ ทำให้นักเรียนสามารถจดจำคำศัพท์และโครงสร้างภาษาได้ดีขึ้น (ณัฐวดี แสนศรี, 2564)

2. แอปพลิเคชันฝึกอ่าน ซึ่งออกแบบมาเพื่อพัฒนาทักษะการรู้หนังสือเบื้องต้น เช่น การอ่านคำพื้นฐาน การสะกดคำ และการจับคู่คำกับภาพ แอปเหล่านี้มักมีระบบให้คะแนนหรือคำชมเชย เพื่อเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังมีการใช้ เกมการศึกษา ที่แฝงกระบวนการเรียนรู้ไว้ใน กิจกรรมที่สนุกสนาน เช่น เกมตอบคำถาม เกมลากคำศัพท์ หรือเกมเลือกภาพที่ตรงกับเรื่องราว เพื่อสร้างความเพลิดเพลินและส่งเสริมการเรียนรู้แบบไม่รู้ตัว (มณีนรัตน์ ศรีสุข, 2562)

3. วิดีโอมีเดียแบบโต้ตอบ (Interactive Media) ที่ผสมผสานเสียงพูด ภาพเคลื่อนไหว และการมีปฏิสัมพันธ์ เช่น การคลิกเลือกคำตอบหรือเรียงลำดับเรื่องราว ซึ่งมีส่วนช่วยให้เด็กเข้าใจ ความหมายของเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างด้านรูปแบบการเรียนรู้การใช้ สื่อแต่ละประเภทจึงควรพิจารณาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะของผู้เรียน และบริบทของ ชั้นเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษา

กล่าวได้ว่า การเลือกใช้สื่อดิจิทัลในระดับประถมศึกษาควรคำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญา ภาษา และอารมณ์ของผู้เรียน โดยสื่อที่เหมาะสมควรมีลักษณะเป็นมิตรกับเด็ก เช่น มีสีสันสดใส ภาพเคลื่อนไหว เสียงบรรยายชัดเจน และมีระบบโต้ตอบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้

สามารถจำแนกประเภทสื่อดิจิทัล ได้แก่วีดิโออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมักมีเสียงอ่านสะกดคำและภาพประกอบที่ช่วยกระตุ้นจินตนาการ ส่งเสริมความเข้าใจคำศัพท์และโครงสร้างภาษา เหมาะสำหรับนักเรียนเริ่มฝึกอ่าน แอปพลิเคชันฝึกอ่านและเกมการศึกษา ซึ่งออกแบบมาให้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมสนุก และวิดีโอโมดัลมีเดียแบบโต้ตอบ ที่ผสมผสานภาพ เสียง และการมีส่วนร่วม เช่น การคลิกเลือกหรือจัดลำดับเนื้อหา ซึ่งเหมาะกับผู้เรียนหลากหลายรูปแบบ

แนวทางการนำสื่อดิจิทัลมาใช้ในการจัดกิจกรรมการอ่าน

การบูรณาการสื่อดิจิทัลเข้ากับแผนการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านได้หลายรูปแบบเป็นการใช้สื่อวิดีโอในการเปิดบทเรียนเพื่อดึงดูดความสนใจ การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับกิจกรรม “อ่านจับใจความ” หรือการให้ผู้เรียนฝึกอ่านและตอบคำถามในแอปพลิเคชันต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงรุก การบูรณาการสื่อดิจิทัลเข้ากับการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านเป็นแนวทางที่สามารถยกระดับประสิทธิภาพการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในยุคที่ผู้เรียนเป็น “พลเมืองดิจิทัล” ซึ่งมีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีตั้งแต่ปฐมวัย ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำสื่อดิจิทัลมาใช้ร่วมกับการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมทักษะการอ่านอย่างรอบด้านในแนวทางที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ การใช้สื่อวิดีโอประกอบการสอน โดยเฉพาะในช่วงเริ่มต้นบทเรียน ซึ่งสามารถสร้างแรงดึงดูดให้กับนักเรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีภาพจำของเนื้อหาก่อนเข้าสู่การอ่านจริง เช่น การเปิดวิดีโอเล่านิทานประกอบภาพเคลื่อนไหว พร้อมคำบรรยายที่มีจังหวะชัดเจน จะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเรื่องราวเบื้องต้น และพร้อมสำหรับการอ่านเนื้อหาหลักด้วยความเข้าใจ (ศิริพร บุญเรือง, 2555)

การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E - book) ที่มีเสียงประกอบควบคู่กับกิจกรรม “อ่านจับใจความ” โดยครูอาจแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย ให้อ่านเรื่องราวจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกัน แล้วระบุใจความสำคัญ สรุปเนื้อหา หรือเลือกประโยคที่ตรงกับสาระสำคัญของเรื่อง การใช้ E - book แบบมีเสียงจะช่วยนักเรียนที่ยังอ่านไม่คล่อง สามารถเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนได้อย่างไม่รู้สึกด้อยกว่า อีกทั้งยังช่วยฝึกการฟังจับใจความไปในตัว อีกแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูงคือ การใช้ แอปพลิเคชันฝึกอ่านและตอบคำถาม เช่น แอปที่มีคำศัพท์พื้นฐานสำหรับการฝึกสะกด การจับคู่ภาพกับคำ หรือการตอบคำถามหลังการอ่าน ผู้เรียนสามารถใช้สื่อเหล่านี้ได้ทั้งในชั้นเรียนและที่บ้าน โดยแอปส่วนใหญ่มีระบบให้คะแนน มีการให้คำแนะนำหรือคำชมเชย ทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในบางกรณี ครูสามารถนำผลคะแนนจากแอปมาใช้ประเมินผลการเรียนรู้รายบุคคลได้ด้วยและในเชิงกลยุทธ์ ครูควรออกแบบกิจกรรมโดยอาศัยหลักการของการเรียนรู้เชิงรุก กล่าวคือ การให้นักเรียนมีส่วนร่วมลงมือทำ เช่น การอ่านและจดคำสำคัญ การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังดูวิดีโอ การสร้างแผนภาพความคิดจากเรื่องที่อ่าน หรือแม้กระทั่งการให้ผู้เรียนเล่าเรื่องจากสื่อดิจิทัลด้วยภาษาของตนเอง เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และความเข้าใจในระดับลึก โดยจากแนวทางข้างต้นนำมาวิเคราะห์สู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน คือ

1. การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยให้กลุ่มนักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันผ่านสื่อ เช่น การอ่านเรื่องแล้วช่วยกันตอบคำถามการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) ผ่านการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มเล็ก โดยแต่ละคนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น และร่วมกันบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้แบบปัจเจกที่ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้แยกกันโดยลำพัง แนวทางนี้เหมาะสมอย่างยิ่งกับนักเรียนระดับประถมศึกษา

เนื่องจากเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ในช่วงเริ่มต้น การฝึกทำงานร่วมกันช่วยพัฒนาไม่เพียงแต่ทักษะการอ่านเท่านั้น แต่ยังรวมถึงทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหา และความรับผิดชอบร่วมกัน

เมื่อนำสื่อดิจิทัล มาประยุกต์ใช้ร่วมกับรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในทุกกลุ่มได้ดียิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น การให้กลุ่มนักเรียนเปิดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E - book) ร่วมกันผ่านแท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์ และผลัดกันอ่านทีละย่อหน้า ก่อนช่วยกันสรุปใจความสำคัญของเนื้อหา ซึ่งกิจกรรมนี้สามารถออกแบบให้มีใบงานเสริม เช่น แบบฝึกสรุปเรื่องราว การจัดลำดับเหตุการณ์ หรือการเขียนแผนภาพความคิดร่วมกัน (ภิญญาพัชญ์ ทาสาธน์ตย์ตระกูล, 2559)

ข้อดีของการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านสื่อดิจิทัล คือ นักเรียนที่มีทักษะต่ำกว่าจะได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมกลุ่มโดยธรรมชาติ และเกิดการเรียนรู้จากกันและกันในขณะเดียวกันนักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าจะได้ฝึกการอธิบาย ช่วยเหลือ และประมวลความรู้ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ลึกมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การทำงานร่วมกันยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้านการอ่านอีกด้วย

สิ่งที่ครูควรคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมแบบร่วมมือ คือ การจัดกลุ่มให้มีความหลากหลาย จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีระบบติดตามความก้าวหน้าของแต่ละกลุ่มอย่างใกล้ชิด เพื่อให้มั่นใจว่าทุกคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และไม่มีผู้เรียนคนใดถูกทอดทิ้ง ทั้งนี้ ครูสามารถเสริมด้วยการให้กลุ่มนักเรียนประเมินตนเองและประเมินกลุ่ม เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกในการทำงานร่วมกันและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. การเรียนรู้แบบรายบุคคล โดยให้ผู้เรียนเลือกสื่อที่ตนสนใจและฝึกฝนตามจังหวะของตนเองการเรียนรู้แบบรายบุคคล เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเส้นทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด และระดับความสามารถของตนเอง ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษา เนื่องจากนักเรียนในวัยนี้มีพัฒนาการด้านภาษา ความสนใจ และทักษะการอ่านที่แตกต่างกันอย่างหลากหลาย การใช้สื่อดิจิทัลจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยตอบสนองการเรียนรู้รายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นักเรียนจะสามารถเลือกสื่อการอ่านตามความสนใจผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยน่านิทานอิเล็กทรอนิกส์หรือเรื่องโปรด สื่อการอ่านประกอบภาพที่ใช้การ์ตูนเคลื่อนไหว หรือเกมฝึกอ่านในแอปพลิเคชัน ซึ่งช่วยเพิ่มแรงจูงใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของการเรียนรู้ได้ดี ครูอาจจัดชุดสื่อดิจิทัลที่หลากหลายไว้ในระบบห้องเรียนออนไลน์ หรือศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนรู้ตามความสะดวกและจังหวะของตนเอง โดยไม่ต้องแข่งขันกับเพื่อนในชั้นเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีความสุขในห้องเรียน การเรียนรู้อย่างเปิดโอกาสให้นักเรียนกำหนดความเร็วในการเรียนรู้เช่น นักเรียนที่มีทักษะอ่านต่ำอาจเลือกสื่อที่มีเสียงอ่านช้า ชัดเจน และสามารถฟังซ้ำได้หลายรอบ ในขณะที่นักเรียนที่มีทักษะสูงอาจเลือกสื่อที่มีเนื้อหาเข้มข้นหรือมีคำศัพท์ที่ยากขึ้น ซึ่งทำให้นักเรียนแต่ละคนสามารถเรียนรู้ในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง ไม่รู้สึกท้อแท้หรือต่ำต้อยจากการเปรียบเทียบกับผู้อื่น (บรรพตพรณ์ สิงห์ดี, 2558)

การให้ผู้เรียนเข้าสู่ระบบแอปพลิเคชันฝึกอ่านที่มีคลังเนื้อหาหลากหลายระดับ แล้วเลือกเนื้อหาเอง เช่น นิทานภาษาไทยสำหรับเด็กหรือเรื่องสั้นแนววิทยาศาสตร์สำหรับเด็กจากนั้นระบบจะประเมินผลแบบรายบุคคล และแนะนำเนื้อหาต่อเนื่องที่เหมาะสม การใช้ AI หรือระบบอัจฉริยะในแอปฯ

เหล่านี้อย่างช่วยติดตามพัฒนาการของผู้เรียนรายบุคคลได้ด้วยเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการกลุ่มเป็นหลัก ส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ เกิดทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ปัญหาด้วยตนเองมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน บุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วย รวมทั้งต้องอาศัยทักษะกระบวนการต่าง ๆ จำนวนมากเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ การเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่องได้ดี และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เรียนรู้แบบมีความหมายต่อตนเองและความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นจะมีความลึกซึ้งและอยู่คงทนมาก ซึ่งช่วยให้ครูสามารถรายงานผลและจัดการสอนเสริมหรือฟื้นฟูได้อย่างตรงจุด สิ่งสำคัญของการเรียนรู้แบบรายบุคคลคือ “ครูไม่ใช่ผู้สอนเนื้อหาเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผู้ออกแบบระบบการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง” และคอยให้คำแนะนำเฉพาะบุคคล ทั้งในด้านวิธีใช้สื่อ เทคนิคการอ่าน และการสร้างแรงจูงใจให้เด็กสามารถเอาชนะความยากลำบากในการอ่านของตนเองได้ ในบางกรณีอาจมีการใช้ระบบ “สมุดสะสมผลการเรียนรู้” (Portfolio) ของแต่ละคน เพื่อให้เห็นพัฒนาการด้านการอ่านตลอดภาคเรียนอย่างเป็นระบบและเฉพาะตัว ซึ่งสามารถใช้สื่อที่ปรับแต่งได้ตามความเหมาะสม เช่น สื่อที่มีตัวอักษรขนาดใหญ่ สีสันหลังสบายตา หรือมีเสียงอ่านซ้ำตามคำสั่งของผู้เรียนเอง แนวทางนี้จึงไม่เพียงแต่ตอบสนองผู้เรียนทั่วไป แต่ยังเป็นแนวทางที่ครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มได้อย่างแท้จริง (รัชฎาภรณ์ ใจติชะ, 2561)

กล่าวโดยสรุป การเรียนรู้ผ่านการใช้สื่อดิจิทัลถือเป็นการสร้าง “พื้นที่การเรียนรู้ส่วนตัว” ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ด้วยจังหวะและวิธีที่ตนเองถนัด ซึ่งช่วยสร้างความมั่นใจ ความรับผิดชอบ และทัศนคติที่ดีต่อการอ่านในระยะยาว อันเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผลลัพธ์จากการใช้สื่อดิจิทัลต่อทักษะการอ่าน

การใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านในระดับประถมศึกษามีแนวโน้มสร้างผลลัพธ์ที่เป็นบวกอย่างชัดเจนในหลายด้าน โดยเฉพาะในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนทั้งในเชิงทักษะพื้นฐาน และทักษะเชิงคิดขั้นสูง จากการศึกษาในบริบทโรงเรียนระดับประถมศึกษาหลายแห่ง พบว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านที่ดีขึ้นเมื่อมีการนำสื่อดิจิทัลมาใช้ร่วมกับการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

1. ส่งเสริมแรงจูงใจในการอ่านและความสนใจในเนื้อหาการใช้สื่อดิจิทัลที่มีองค์ประกอบของภาพ เสียง และการโต้ตอบ ช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนระดับประถมศึกษา ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสนุกและมีแรงจูงใจในการอ่านเพิ่มมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับ การอ่านผ่านสื่อสิ่งพิมพ์แบบดั้งเดิม ทั้งนี้ ความสนใจที่เพิ่มขึ้นสามารถนำไปสู่การพัฒนาทักษะการอ่านในระยะยาว

2. พัฒนาทักษะการอ่านเชิงปฏิสัมพันธ์ สื่อดิจิทัลประเภทที่มีการตอบโต้ เช่น แบบฝึกหัดออนไลน์ เกมการอ่าน หรือโปรแกรมเรียนรู้ที่ให้ผลตอบกลับทันที ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับการบวนการเรียนรู้มากขึ้น นักเรียนสามารถฝึกการอ่านออกเสียง การจับใจความสำคัญ และการตอบคำถามจากบทความได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมทักษะการอ่านอย่างรอบด้าน

3. สนับสนุนการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล สามารถออกแบบให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ตามจังหวะของตนเอง นักเรียนที่มีทักษะการอ่านต่ำสามารถเข้าถึงเนื้อหาที่ง่ายและฝึกซ้ำได้ ขณะที่นักเรียนที่มีความสามารถสูงสามารถพัฒนาไปยังระดับที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ซึ่งช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการเรียนรู้ในห้องเรียน (Kilungeja et al., 2024)

นอกจากนี้ การใช้สื่อดิจิทัลยังมีบทบาทในการเพิ่มแรงจูงใจในการอ่าน โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาด้านสมาธิ หรือไม่ชอบการอ่านแบบเดิม สื่อดิจิทัลที่มีการตอบสนอง เช่น เกมสะสมคะแนน การให้คำชมแบบอัตโนมัติ หรือภาพเคลื่อนไหวที่น่าดึงดูด ช่วยเปลี่ยนทัศนคติของนักเรียนจาก “ไม่ชอบอ่าน” เป็น “อยากลองอ่าน” โดยไม่รู้สีกว่ากำลังถูกบังคับ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างนิสัยรักการอ่านในระยะยาว อีกผลลัพธ์ที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักเรียนต่อการเรียนภาษาไทย นักเรียนจำนวนมากรู้สึกว่าการเรียนภาษาไทยมีความน่าสนใจและทันสมัยมากขึ้น เพราะการใช้สื่อดิจิทัลช่วยให้เนื้อหาสนุกสนาน ไม่เครียด และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับบทเรียนมากกว่าเดิม คือ ความพร้อมของอุปกรณ์และทักษะของครูในการใช้เทคโนโลยี หากโรงเรียนไม่มีอุปกรณ์เพียงพอ เช่น แท็บเล็ต อินเทอร์เน็ต หรือระบบเสียงที่ดี การนำสื่อดิจิทัลไปใช้ก็จะติดขัดและไม่สามารถดึงศักยภาพของสื่อออกมาได้เต็มที่ อีกทั้งครูบางส่วนยังขาดความเข้าใจในหลักการเลือกสื่อ หรือวิธีการบูรณาการสื่อเข้ากับกิจกรรมอย่างเหมาะสม ทำให้สื่อถูกใช้เพียงในลักษณะเสริม ไม่สามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกได้เท่าที่ควร จึงเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนที่ประสบปัญหาอย่างเห็นได้ชัดเจน

องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาทำให้เกิดองค์ความรู้ซึ่งผู้นิพนธ์ได้สรุปตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

สื่อดิจิทัล	ลักษณะของสื่อ	แนวทางการใช้งาน	จุดเด่น	ผลที่คาดว่าจะเกิดกับผู้เรียน
E - book พร้อมเสียงประกอบ	หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีภาพประกอบเสียงอ่านประกอบเรื่อง และข้อความเน้นใจความสำคัญ	แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย อ่านร่วมกัน สรุปเนื้อหา/ใจความ/เลือกประโยคที่ตรงกับสาระสำคัญ	- เสียงช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนที่อ่านยังไม่คล่อง - สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันแบบไม่แบ่งระดับ	- พัฒนาทักษะการจับใจความ - ส่งเสริมการฟังเพื่อความเข้าใจ - เสริมความมั่นใจในการอ่านร่วมกับผู้อื่น
แอปพลิเคชันฝึกอ่านและตอบคำถาม	แอปพลิเคชันที่มีคำศัพท์พื้นฐาน เกมฝึกสะกดคำ เกมจับคู่คำ - ภาพระบบแบบทดสอบพร้อมคะแนน	ใช้ฝึกสะกดคำ หรืออ่านในห้องเรียนและบ้าน ฝึกตอบคำถามหลังอ่าน ฝึกจับคู่ความหมายหรือภาพ - ข้อความ	- มีระบบให้คะแนนและคำชมเชยทันที - ส่งเสริมแรงจูงใจ - ใช้ได้หลากหลายสถานการณ์	- พัฒนาทักษะการสะกดและรู้คำศัพท์พื้นฐาน - ฝึกคิดวิเคราะห์-สรุปผล - เรียนรู้ด้วยตนเองได้ตามจังหวะ

จากตารางที่ 1 สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 ประเภทหลัก ได้แก่ E - book พร้อมเสียงประกอบ และ แอปพลิเคชันฝึกอ่านและตอบคำถาม โดย E - book มีลักษณะเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีภาพ เสียง และข้อความเด่น ใช้ให้นักเรียนทำงานกลุ่ม อ่านและสรุปเนื้อหาพร้อมกัน เสียงอ่านช่วยกระตุ้นนักเรียนที่อ่านไม่คล่อง และส่งเสริมการเรียนรู้แบบไม่แบ่งระดับ ช่วยพัฒนาทักษะการฟังจับใจความ และเสริมความมั่นใจในการอ่านส่วนแอปพลิเคชัน มีเนื้อหาคำศัพท์ เกมฝึกอ่านและระบบแบบทดสอบ พร้อมให้คะแนนทันที ช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน ใช้ได้ทั้งในห้องเรียนและที่บ้าน ช่วยเสริมทักษะการสะกดคำ รู้คำศัพท์ ฝึกคิดวิเคราะห์ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามจังหวะ

สรุป

การใช้สื่อดิจิทัลในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุคเทคโนโลยีได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพสูง การเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม เช่น E - book แอปพลิเคชัน ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้เกิดการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น และสามารถเรียนรู้ในจังหวะที่ตนเองถนัดการจัดการ ช่วยให้นักเรียนฝึกการสื่อสารและคิดวิเคราะห์ร่วมกัน ขณะที่การเรียนรู้แบบ รายบุคคล (Individualized Learning) ตอบสนองผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันให้พัฒนาทักษะอ่านได้ตามศักยภาพของตนเอง ผลจากการใช้สื่อดิจิทัลอย่างถูกวิธี ส่งผลให้ผู้เรียนอ่านได้คล่องขึ้น เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น รู้จักสรุปใจความ และมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนภาษาไทยมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การใช้สื่อดิจิทัลให้ได้ผลนั้น จำเป็นต้องอาศัยความพร้อมของอุปกรณ์ การออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถของครูผู้สอนในการใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์สูงสุด อีกทั้งควรมีการสนับสนุนจากสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่เชื่อมโยงสื่อดิจิทัลกับการสอนแบบดั้งเดิมอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษาได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- วัชร ช่างบุญเรือง. (2567). การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออก. *วารสารวิจัยและพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง*, 1(2), 19 - 27.
- ณัฐวุฒิ กันทะวงค์. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้รายบุคคลในยุคดิจิทัล. *วารสารครุศาสตร์ศึกษา*, 32(1), 44 - 55.
- บรรพตพรณ์ สิงห์ดี. (2568). *การวิจัยและพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันบนแท็บเล็ตระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์*. (รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา). กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- รัชฎาภรณ์ ใจติชะ. (2561). ผลการจัดชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้โมเดลชิปปาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศรีสุก. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 6(5), 239 - 254.
- ภิญญาพัชญ์ ทาสานันต์ตระกูล. (2559). การพัฒนาแอปพลิเคชันชุดการเรียนรู้ภาษาสำหรับเด็กบนโทรศัพท์เคลื่อนที่. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. *วารสารวิชาการครุศาสตร์*, 19(2), 89 - 100.

- ภาณุวัฒน์ วรพิทย์เบญจา และคณะ. (2558). การพัฒนาแอปพลิเคชันการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเสมือนจริงบนอุปกรณ์เคลื่อนที่. (สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วัชร แซงบุญเรือง. (2567). การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออก. *วารสารวิจัยและพัฒนาอนุภูมิภาคุ่มน้ำโขง*, 1(2), 19 - 27.
- ศุภนิดา แสงศรีจันทร์. (2562). การเรียนรู้แบบรายบุคคลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับประถมศึกษา. *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษา*, (9)3, 85 - 96.
- ศิริพร บุญเรือง. (2555). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนหวาย (นครรัฐประสาธ), (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุษณีย์ สุขใส. (2563). การใช้แอปพลิเคชันในการพัฒนาการอ่านสำหรับนักเรียนรายบุคคล. *วารสารเทคโนโลยีการศึกษา*, 15(2), 12 - 24.
- อรพินท์ อินทร์รอด. (2563). การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยสื่อดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22(1), 89 - 101.
- Kilungeja, A.N., Shavega, T.J. & Kigobe, J. (2024). The Influence of Teachers' Perception of Digital Media use in Enhancing Basic Skills Among Lower Primary of Dodoma City, Tanzania. *East African Journal of Education Studies*, 8(1), 62 - 70.

